

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U100889

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 16-10-2023

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: НУЦЗ України № НС-22/88 від 01.02.2024

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Босько Валентина Іванівна

2. Bosko Valentyna I.

Кваліфікація: д.філософ, 053

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Екстремальна та кризова психологія

Дата захисту: 21-12-2023

Спеціальність за освітою: 053 - Психологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 64.707.046

Повне найменування юридичної особи: Національний університет цивільного захисту України

Код за ЄДРПОУ: 08571363

Місцезнаходження: вул.Онопрієнка, Черкаси, Черкаський р-н., 18034, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет цивільного захисту України

Код за ЄДРПОУ: 08571363

Місцезнаходження: вул.Онопрієнка, Черкаси, Черкаський р-н., 18034, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.81

Тема дисертації:

1. Профілактика емоційного вигорання в екстремальних психологів методами самопізнання і самодопомоги Н. Пезешкіана.

2. Prevention of emotional burnout in extreme psychologists by methods of selfknowledge and selfhelp N. Pezeshkian.

Реферат/анотація:

1. Дисертацію присвячено вирішенню наукового завдання щодо аналізу та профілактики емоційного вигорання у психологів, які працюють в особливих (екстремальних) умовах, методами самопізнання і самодопомоги позитивної психотерапії Н. Пезешкіана. Проведено психологічний аналіз професійної діяльності екстремальних психологів Збройних сил України, Національної гвардії України, Національної поліції України та Державної служби України з надзвичайних ситуацій, виявлено загальні особливості та специфіку емоційного вигорання зазначених фахівців. Представлено організацію і результати емпіричного дослідження, яке структурно складалося з шести етапів, проводилось із використанням широкого спектру теоретичних, емпіричних та статистичних методів. Загальну вибірку дисертаційного дослідження склали 173 особи – практичні психологи основних служб і підрозділів сектору безпеки і оборони України. Емпірично доведено, що більше ніж у третини досліджуваних зафіксовано високий рівень емоційного вигорання, що

засвідчило наявність у них негативного емоційного фону, вичерпання емоційних, енергетичних і фізичних ресурсів, прояв ознак депресії та дратівливості, хронічного знесилання та спустошеності, деформації у взаєминах з іншими людьми, часткової, або повної втрати професійної мотивації, зниження почуття компетентності та цінності своєї діяльності, незадоволеності собою та вираженої тенденції до заниження своїх професійних досягнень і самооцінки, а також зниження продуктивності праці. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що уперше: • проведено комплексне теоретико-емпіричне дослідження з аналізу та профілактики синдрому емоційного вигорання психологів сектору безпеки та оборони України в умовах військового часу; • визначено психологічні особливості емоційного вигорання екстремальних психологів, що полягають у прояві стомленості, тривожності, депресивних станів, песимістичних настроїв, вичерпання емоційних, енергетичних і фізичних ресурсів, деформації у взаєминах з іншими людьми, зниженні професійної мотивації та байдужості до багатьох сфер життя; встановлено залежність рівня емоційного вигорання від частоти здійснення психологами заходів психологічної роботи з учасниками бойових дій, іншими категоріями людей, які перебували в екстремальних ситуаціях; виявлено особливості стилів професійної діяльності екстремальних психологів, схильних до емоційного вигорання, якими є перфекціонізм, надмірне прагнення до бездоганності, безпомилковості та самовдосконалення, дотримання бюрократичних норм и правил, невпевненість у собі і обережність у нових починаннях, низька адаптованість, малоактивність, безініціативність, недостатня практичність і творчість, зниження продуктивності праці. • обґрунтовано застосування методів самопізнання та самодопомоги Н. Пезешкіана для профілактики і корекції емоційного вигорання екстремальних психологів через психологічний тренінг, який методологічно базується на ресурсному баченні людини, що постає в цілісності психічного і тілесного, володіє двома природженими здібностями – любити і пізнавати; експериментально доведено ефективність зазначеного тренінгу щодо зменшення рівня СЕВ у екстремальних психологів шляхом опрацювання навичок самостійного подолання труднощів, відновлення і збереження психофізичного ресурсу та зміцнення психічного здоров'я, вмінь щодо пізнання та осмислення реальної дійсності, здатності вчитися і вчити, здійснювати гармонізацію чотирьох сфер вирішення конфлікту. удосконалено: • теоретико-методичні шляхи і засоби профілактики емоційного вигорання фахівців допомагаючих та ризиконебезпечних професій; дістали подальший розвиток: • уявлення щодо психологічних особливостей професійної діяльності психологів сектору безпеки та оборони; • психологічні проблеми особистості та діяльності людини в особливих екстремальних умовах, зокрема в умовах військового стану; • теоретичні основи застосування психологічних тренінгових технологій для профілактики та корекції професійних і особистісних деструкцій фахівців екстремальних видів діяльності. Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що розширено уявлення про шляхи і засоби профілактики та корекції емоційного вигорання фахівців, зокрема можливості застосування для цього методів позитивної психотерапії.

2. The dissertation is devoted to the solution of the scientific task of analysis and prevention of emotional burnout in psychologists who work in special (extreme) conditions, using the methods of self-knowledge and self-help of positive psychotherapy of N. Pezeshkian. A psychological analysis of the professional activity of extreme psychologists of the Armed Forces of Ukraine, the National Guard of Ukraine, the National Police of Ukraine and the State Emergency Service of Ukraine was conducted, and the general features and specifics of emotional burnout of these specialists were revealed. The prevention and correction of emotional burnout is defined as a purposeful process of using a set of psychological, pedagogical, organizational, medical, recreational and other methods and means to prevent the syndrome of emotional burnout or minimize its consequences and negative impact on human health, life and activities. The effectiveness of psychotraining methods for preventing emotional burnout and reducing its negative impact on a person is substantiated. The main provisions of N. Pezeshkian's positive psychotherapy are highlighted, which is based on the resourceful vision of a person who appears in the integrity of the mental and physical, has two innate abilities – to love and to know. The perspective of the development and implementation of psychological training using the possibilities of self-knowledge and self-help methods of N. Pezeshkian is substantiated. The author's training program "Prevention of emotional burnout of extreme psychologists using methods of self-knowledge and self-help by N. Pezeshkian" is proposed, the purpose

of which is to study the issues of origin, development factors, ways and means of preventing and minimizing the syndrome of emotional burnout in extreme psychologists using methods of self-study and self-help of positive psychotherapy of N. Pezeshkian, as well as the formation of stress resistance and tolerance to the deforming effects of work and modern life. The scientific novelty of the obtained results is that first: • determined psychological features of emotional burnout of extreme psychologists, consisting in the manifestation of fatigue, anxiety, depressive states, pessimistic moods, depletion of emotional, energy and physical resources, deformations in relationships with other people, decrease in professional motivation and indifference to many spheres of life; the dependence of the level of emotional burnout on the frequency of psychologists' implementation of measures of psychological work with combatants and other categories of people who were in extreme situations was established; the features of the styles of professional activity of extreme psychologists prone to emotional burnout are revealed, which are perfectionism, an excessive desire for perfection, infallibility and self-improvement, compliance with bureaucratic norms and rules, self-doubt and caution in new undertakings, low adaptability, inactivity, lack of initiative, insufficient practicality and creativity, decrease in labor productivity; • the application of N. Pezeshkian's methods of self-knowledge and self-help for the prevention and correction of emotional burnout of extreme psychologists through psychological training, which is methodologically based on the resource vision of a person who appears in the integrity of the mental and physical, has two innate abilities – to love and to know; experimentally proved the effectiveness of the specified training in reducing the level of SEV in extreme psychologists by developing the skills of independent overcoming difficulties, restoring and preserving psychophysical resources and strengthening mental health, the ability to recognize and comprehend reality, the ability to learn and learn, to harmonize the four spheres of conflict resolution improved: • theoretical-methodical ways and means of prevention of emotional burnout of specialists in helping and risky professions. received further development: • ideas about the psychological features of the professional activity of psychologists in the defense and security sector; • psychological problems of personality and human activity in special extreme conditions, in particular in conditions of martial law; • theoretical foundations of applying psychological training technologies for the prevention and correction of professional and personal destruction of specialists of extreme types of activities. The practical significance of the obtained results lies in the fact that the idea of ways and means of prevention and correction of emotional burnout of specialists has been expanded, in particular, the possibility of using positive psychotherapy methods for this.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Босько В. Теоретичний аналіз проблеми профілактики емоційного вигорання екстремальних психологів. Проблеми екстремальної та кризової психології. 2022. 1(3). С. 20–29.
- Босько В. Теоретико-емпіричний аналіз проблеми емоційного вигорання психологів сектору оборони та безпеки України. Вісник Національного університету оборони України. 2023. №3 (73). С. 41–49.
- Босько В. Профілактика емоційного вигорання екстремальних психологів засобами тренінгу з використанням методів самопізнання і самодопомоги Н. Пезешкіана. Науковий журнал з соціології та психології «Габітус». 2023. Випуск 49. С. 175–179.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Овсяннікова Яніна Олександрівна

2. YANINA OVSIANNIKOVA

Кваліфікація: к. психол. н., с.н.с., 19.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет цивільного захисту України

Код за ЄДРПОУ: 08571363

Місцезнаходження: вул.Онопрієнка, Черкаси, Черкаський р-н., 18034, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лефтеров Василь Олександрович

2. VASYL LEFTEROV

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Міжнародний університет

Код за ЄДРПОУ: 26249278

Місцезнаходження: вул. Фонтанська дорога, Одеса, 65009, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Миронець Сергій Миколайович

2. Serhii Myronets

Кваліфікація: д. психол. н., доц., 19.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ларіонов Станіслав Олександрович

2. Stanislav O. Larionov

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3027-8535

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=eEEL7FUAAAAJ&hl=ru>

Повне найменування юридичної особи: Національна академія Національної гвардії України

Код за ЄДРПОУ: 08610502

Місцезнаходження: майдан захисників України, Харків, Харківський р-н., 61001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Боснюк Валерій Федорович

2. Valerii F. Bosniuk

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет цивільного захисту України

Код за ЄДРПОУ: 08571363

Місцезнаходження: вул.Онопрієнка, Черкаси, Черкаський р-н., 18034, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Похілько Діана Сергіївна

2. Pokhilko Diana S.

Кваліфікація: к. психол. н., старший науковий співробітник, 19.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет цивільного захисту України

Код за ЄДРПОУ: 08571363

Місцезнаходження: вул.Онопрієнка, Черкаси, Черкаський р-н., 18034, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Оніщенко Наталія Вікторівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Оніщенко Наталія Вікторівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Похілько Діана

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна